

کاهش ۱۲ درصدی شاخص کتابخوانی

کتابخوانی از شاخص‌های مهم رشد و توسعه جوامع است. مسئولان فرهنگی کشور ما سال‌هاست تلاش می‌کنند به نحوی آمار و شاخص‌های مربوط به کتاب و کتابخوانی را افزایش دهند همچون میزان مطالعه، آمار نشر و تعداد کتابخانه‌ها. اما آن‌طور که مدیرکل آموزش‌وپرورش خوزستان می‌گوید متأسفانه امسال شاخص ملی فرهنگ کتابخوانی نسبت به سال گذشته ۱۲/۵ درصد کاهش داشته است. محمد تقی‌زاده این موضوع را در جلسه شورای فرهنگ عمومی استان خوزستان عنوان و تاکید کرد: «اولین شاخص توسعه، کتاب و کتابخوانی است».

دو سال، ۹۷ کتابخانه

اگرچه طبق گفته مدیرکل آموزش‌وپرورش خوزستان شاخص ملی کتابخوانی کاهش یافته است، اما در مقابل طی دو سال گذشته ۹۷ کتابخانه عمومی به کتابخانه‌های کشور اضافه شده که به گفته معاون توسعه نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، درصد قابل توجهی از آن مربوط به شهرها و روستاهایی است که کمتر کتابخانه داشتند. محمد الهیاری معتقد است: «دسترسی به کتابخانه اهمیت دارد و هرچه دسترسی مردم به کتابخانه‌ها بیشتر باشد، عضویت در کتابخانه‌ها افزایش می‌یابد.»

در حال حاضر ۳ هزار و ۲۰۰ کتابخانه عمومی در سراسر کشور وجود دارد که ۲ هزار و ۲۰۰ کتابخانه عمومی در سراسر کشور را نهاد کتابخانه‌های عمومی اداره می‌کند و هزار کتابخانه دیگر به صورت مشارکتی اداره می‌شوند؛ یعنی اشخاص حقیقی و حقوقی آن را اداره می‌کنند و نهاد کتابخانه‌ها وظیفه تامین منابع آن‌ها را دارد. در این ۲ هزار و ۲۰۰ کتابخانه عمومی حدود ۴۰ میلیون نسخه کتاب برای سلیقه‌های مختلف وجود دارد. حدود ۲/۵ میلیون نفر نیز عضو فعال کتابخانه هستند.

اهدای کتاب‌های سپانلو به یک کتابخانه از مجموعه کتاب‌های اهدایی استاد محسن جهانگیری، مرحوم محمدعلی سپانلو و زنده‌یاد محسن هشت‌رودی به کتابخانه بنیاد دائره‌المعارف اسلامی رومنای‌ی‌ش‌د و در مراسمی به نمایش در آمد.

کتاب‌های اهدایی مرحوم سپانلو هزار و ۳۴۰ عنوان کتاب فارسی، ۱۰۰ عنوان مجله و لوح فشرده در حوزه کتابشناسی، تفاسیر قرآن، فقه، تاریخ، فلسفه، رمان، شعر و فرهنگ‌نامه هستند. مرحوم سپانلو در اواخر عمر خواسته بود کتاب‌های کتابخانه‌اش به بنیاد دائره‌المعارف اسلامی اهدا شود.

یکی از کتابخانه‌های اهدایی مربوط به محسن جهانگیری است که ۹۵۴ کتاب فارسی و عربی، ۷۶ شماره مجله، ۴۶ پایان‌نامه و ۱۱ عنوان کتاب چاپ‌سنگی و خطی را در برمی‌گیرد. این آثار در حوزه فلسفه، عرفان، منطق، کلام و قرآن‌پژوهی هستند. محسن جهانگیری فیلسوف و استاد بازنشسته دانشگاه تهران است که در سال ۱۳۸۱ به‌عنوان چهره ماندگار رشته فلسفه برگزیده و معرفی شد. کتابخانه اهدایی مرحوم محسن هشت‌رودی، ریاضی‌دان و منتقد ادبی، هم ۳۰۳ عنوان کتاب لاتین، ۴ عنوان فارسی، یک کتاب چاپ‌سنگی و ۷ شماره مجله را در حوزه‌های ریاضیات، نجوم، عرفان، پزشکی، داستان و دستور زبان روسی شامل می‌شود.

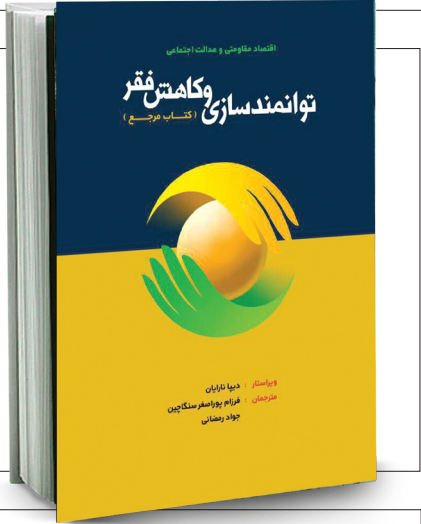
تو‌کای نیما بال کشید

«تو‌کایی در قفس» از آثار ماندگار نیما یوشیج در حوزه ادبیات کودک است. این کتاب نخستین بار توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال ۱۳۵۰ منتشر شد و در طول سال‌های انتشار یکی از آثار شناخته‌شده ادبیات کودک قلمداد شده است. از سویی بهمن دادخواه جایزه سیب طلای نمایشگاه براتیسلاوا را در سال ۱۹۷۳ برای تصاویر این کتاب به نام خود ثبت کرد. نیما یوشیج در این اثر، داستان پرنده‌ای را روایت می‌کند که در قفس محبوس است. بهار از راه می‌رسد و عروس تو‌کا از صاحب قفس می‌خواهد او را آزاد کند. صاحب قفس اما خواست او را رد می‌کند و تو‌کا برای نجات خود از قفس به فکر کمک گرفتن از دیگران می‌افتد. اما هیچ موجودی، یانمی‌تواند یانمی‌خواهد، برای نجات تو‌کا از قفس کاری کند. در نهایت سخنان یک کوهی باعث نجات پرنده داستان ما می‌شود.

۸ | کتیبه نو

ویس‌شیره

کتاب و کتاب‌خوانی

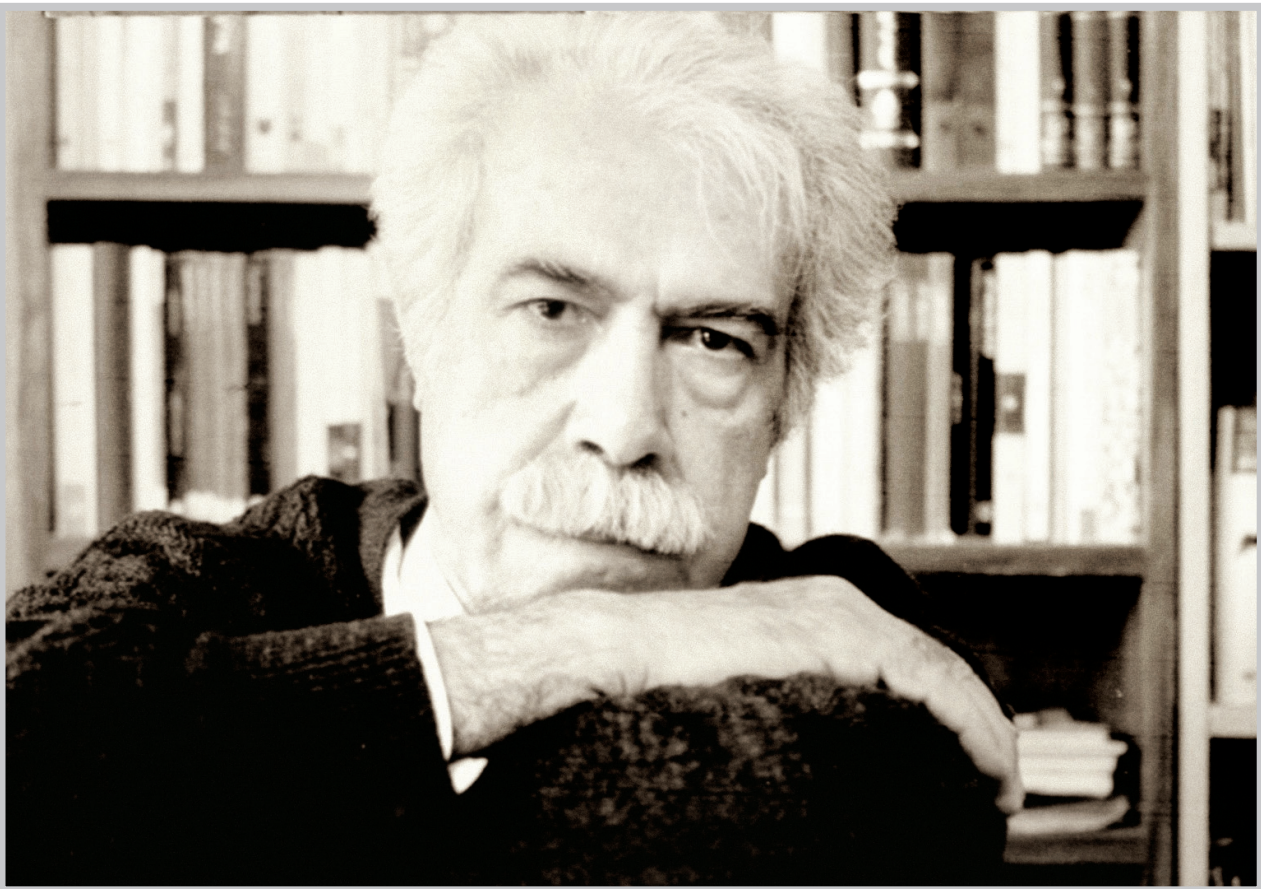
«توانمندسازی و کاهش فقر» کتابی است با ایده‌های متعدد در حوزه فقرزدایی، فقرزدایی و عدالت اقتصادی یکی از برنامه‌های محوری و ملی در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه کشور است. این کتاب مبانی نظری و تجربی بسیار روشنی برای فقرزدایی ارائه می‌دهد و با استفاده از نظرات هزار کارشناس مجرب، تجارب فقرزدایی و توانمندسازی کشورهای مختلف را به بحث می‌گذارد.

مهم‌ترین پیام آن را می‌توان این‌گونه خلاصه کرد:

«فقرزدایی علاوه بر تامین زیرساخت‌ها نیازمند اصلاح نظام تدبیر و نظام بازار است. دولت و بازار می‌توانند طرفدار یا دشمن فقرا باشند. فساد دولت و ناکارآمدی آن و همچنین بازارهای ناشفاف و با هزینه سنگین مبادله، دشمن فقیران هستند.» کاهش فقر نه تنها مستلزم رشد فراگیر و حکمرانی خوب در سطح ملی است، بلکه رویکردهای حمایت از فقرا در سطح خرد و نقش‌ها و تجربیات آنان در فرایند توسعه نیز باید

گپی کوتاه با منصور اوجی، شاعر شیرازی

دوره غول‌ها به سر آمده است

هر نسلی شاعران خودش را دارد ولی به طور کلی دوره غول‌ها به سر آمده است. اما یادمان باشد به قول نیما «آن که غریبال به دست دارد از عقب کاروان می‌آید»

• کمیل انتظاری •

«روزنامه‌نگار»

از او تجلیل ویژه شد. البته اوجی تمام جایزه‌اش را به کودکان سرطانی بخشید.

■ **اخیرا چه آثاری از شما منتشر شده و چه آثاری در دست انتشار دارید؟**

دو سه ماه پیش کتاب من با عنوان «تاریخ ادبیات شفاهی معاصر ایران» توسط انتشارات ابتکار نو منتشر شد. این مجموعه زیر نظر هاشم اکبریانی، زندگی و آثار حدود ۴۰ شخصیت ایرانی که بر فرهنگ و ادبیات معاصر تاثیر گذار بودند را بررسی می‌کند که از استان فارس من و عبدالعلی دستغیب در میان آن‌ها هستیم.

دو مجموعه شعر نیز برای چاپ آماده کردم؛ یکی «نارها و کابوس» و دیگری «حرف‌هایی برای گفتن».

افزون بر این‌ها، قصد دارم کل اشعارم را در دو مجلد منتشر کنم. در طول سالیان گذشته با بزرگان فرهنگ و ادب این سرزمین مکاتبه کرده‌ام. نامه‌هایی از بزرگان فرهنگ و هنر این مرزوبوم دارم از جمال‌زاده بگیریم تا دانش‌پور، بهیبهانی، گلشیری و... بر آنم که این نامه‌ها را عینا منتشر کنم. ۱۱۰ نامه از دو بانوی بزرگوار سیمین دانشور و سیمین بهیبهانی را آماده کرده‌ام و قصد دارم در کتابی با عنوان «۱۱۰ نامه از دو سیمین» آن‌ها را منتشر کنم.

• دیباچه •

چهره‌مارکز براسکناس‌های کلمبیایی

چاپ چهره‌های برجسته و تاریخ‌ساز هر ملتی بر روی سکه یا اسکناس در همه جای دنیا رایج است. برخی کشورها به پاس قدردانی از نویسندگان بزرگ خود، چهره آن‌ها را بر روی پول کشورشان منتشر می‌کنند. به‌تازگی اسکناس ۵۰ هزار پزوپی با تصویر گابریل گارسیا مارکز، نویسنده فقید آمریکای جنوبی، وارد چرخه پولی کلمبیا شده است. این اسکناس که به رنگ بنفش روشن طراحی و چاپ شده ارزشی برابر ۱۷ دلار و ۴۰ سنت آمریکا دارد و به گفته رئیس بانک مرکزی کلمبیا برای تجلیل و ادای احترام به شخصیتی منتشر شده است که نام کشور زادگاهش کلمبیا را در جهان سربلند کرد و از نیمه قرن بیستم در سراسر جهان طنین‌انداز ساخت.

روی این اسکناس در کنار تصویر مارکز پروانه‌هایی طراحی شده تا یادآور سبک رتالیسم جادویی او باشد.

«تو‌کایی در قفس» از آثار ماندگار نیما یوشیج در حوزه ادبیات کودک قلمداد شده است. از سویی بهمن دادخواه جایزه سیب طلای نمایشگاه براتیسلاوا را در سال ۱۹۷۳ برای تصاویر این کتاب به نام خود ثبت کرد. نیما یوشیج در این اثر، داستان پرنده‌ای را روایت می‌کند که در قفس محبوس است. بهار از راه می‌رسد و عروس تو‌کا از صاحب قفس می‌خواهد او را آزاد کند. صاحب قفس اما خواست او را رد می‌کند و تو‌کا برای نجات خود از قفس به فکر کمک گرفتن از دیگران می‌افتد. اما هیچ موجودی، یانمی‌تواند یانمی‌خواهد، برای نجات تو‌کا از قفس کاری کند. در نهایت سخنان یک کوهی باعث نجات پرنده داستان ما می‌شود.

یکشنبه ● ۲۸ شهریور ۱۳۹۵ ● شماره هفتادو یک

A T I Y E H N O

توانمندسازی و کاهش فقر

مورد توجه قرار گیرد. این فرایند، مستلزم افزایش منابع اختصاص یافته برای دستیابی به این اهداف، به همراه استفاده مسئولانه‌تر از این منابع است. این کتاب با جمع‌آوری تجارب کشورهای درحال توسعه نشان می‌دهد که سیاست‌مداران حامی فقرا، چگونه این دو نظام را با همکاری مردم اصلاح کردند؛ به باور نویسندگان نظام تدبیر و بازار را می‌توان در سطح ملی یا استانی و یا حتی یک شهرستان اصلاح کرد. کتاب مرجع «توانمندسازی و کاهش فقر» از انتشارات بانک جهانی در سال ۲۰۰۲ با تامین مالی پروژه مشترک دولت جمهوری اسلامی ایران (معاونت رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی) با برنامه توسعه ملل متحد (UNDP)، با عنوان «توسعه مدل ملی حمایت اجتماعی و توانمندسازی (NSPM)» با ترجمه فرزام پورا صفر سنگاچین و جواد رضانی در زمستان سال ۱۳۹۴ منتشر شده است. دیپانارایان ویرایش انگلیسی و حبیب جباری ویرایش فارسی کتاب را به عهده داشته‌اند.

■ **خطه جنوب شاعر خیز است، شاعرانی که در ادوار مختلف تاثیر شایانی بر شعر معاصر ایران گذاشته‌اند. به نظر شما چرا جنوب ایران به‌ویژه شیراز دیگر آن تاثیرگذاری را در شعر ندارد؟**

باید کلی‌تر به این موضوع نگاه کرد. بهترین آثار مدرن شاعران ما در دهه ۴۰ تا اواسط دهه ۵۰ منتشر شد. در شرایط کنونی شعر مدرن تا حدودی به حاشیه رانده شده و سنت و فرم‌های قدیمی‌تر غلبه پیدا کرده‌اند، چنانکه دوباره سرودن غزل و رباعی رایج شده است.

آن زمان «مرغ سحر» که شامل ۴۰ رباعی بود از من منتشر شد و شاعرانی تحت تاثیر آن رباعی گفتند. این جریان ادامه پیدا کرد تا دهه ۷۰. به نظرم دهه ۷۰ بدترین یا لیجام‌گسیخته‌ترین دهه شعر فارسی است؛ در این دهه شاهد غلبه فرم هستیم و انواع و اقسام ژانرها. در دهه ۸۰ از شور و التهاب کاسته می‌شود و شاعرانی تثبیت می‌شوند. اما الان فضای مجازی کار را خراب کرده و تا بخواهی شعر داریم.

■ **در حال حاضر فضای مجازی نقش موثری در انتشار اشعار شاعران دارد. به نظر شما این شبکه‌ها چه تاثیری بر شعر می‌گذارند؟**

در گذشته شعر نقد می‌شد و شاعر واقعا شاعر بود؛ ولی الان این نقد وجود ندارد و با غلبه فضای مجازی مخاطبان نمی‌توانند درباره شعر قضاوت کنند. هر کس می‌تواند شعرش را به اشتراک بگذارد بی‌آنکه آن شعر نقد و ارزیابی شود.

چندبار که این اشعار به اشتراک گذاشته شد، فرد تصمیم می‌گیرد شعرهایش را کتاب کند. ناشر هم معتقد است این مجموعه شعرها سبب برگشت سرمایه نمی‌شود و از انتشار آن سر باز می‌زند. درنتیجه جوانان با هزینه خانواده این مجموعه‌ها را چاپ می‌کنند، در حالی که خود حاضر به خرید کتاب دوستان شاعر شان نیستند. در حال حاضر تعداد شاعران ما بیشتر از مخاطبان شعر است، همان‌طور که تعداد ناشران ما از تعداد کتاب‌فروشی‌هایمان بیشتر است.

■ **پس به گمان شما در این فضا شاعری برجسته ر شد نخواهد کرد؟**

هر نسلی شاعران خودش را دارد، ولی به طور کلی دوره غول‌ها به سر آمده است. اما یادمان باشد به قول نیما «آن که غریبال به دست دارد از عقب کاروان می‌آید». شاعران غریبال می‌شوند و سرانجام آن‌ها که شایسته‌اند می‌مانند و آن‌ها که نه، می‌روند.

■ **به نظر شما نویسندگی و شاعری را می‌توان شغل به شمار آورد؟**

هرچند در طول این سال‌ها حق‌التالیف آثارم را می‌گرفتم اما به میزانی نبود که کفاف مخارج زندگی‌ام را بدهد. هیچ‌گاه به شاعری و نویسندگی به‌عنوان شغل نگاه نکردم. بیش از ۵۰ سال تدریس کردم و هرچند دوستان اصرار داشتند همچنان به کار تدریس ادامه دهم، اما تصمیم گرفتم در دوران اوج از دانشگاه کنار بروم. در حال حاضر بازنشسته دانشگاه داراب هستم.

امیرخانی در پویش کتاب‌خوان مجازی

این روزها استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای ترویج یک مقوله امری عادی شده، چراکه برخی معتقدند تاثیر ترغیبی این شبکه‌ها از دیگر رسانه‌ها بیشتر است. «کتاب‌خوان مجازی» پویشی است که به همت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور از ابتدای امسال شکل گرفته تا عموم مردم و افراد شناخته‌شده با شرکت در این پویش کتاب‌مورد علاقه خود را در قالب یک فایل ویدئویی کوتاه معرفی و به شناسه کاربری @recive_ketabclip در پیام‌رسان تلگرام به اشتراک بگذارند. حالا رضا امیرخانی در ویدئویی برای این طرح، با اشاره به فراموش شدن و رنگ باختن سفرنامه‌نویسی در سال‌های اخیر، کتاب «جانستان کابلستان» را معرفی کرده است و نگارش این کتاب را بازگشتی به این ژانر مهم و احیای آن می‌خواند. «جانستان کابلستان» سفرنامه‌ای از این نویسنده است که در سال ۱۳۹۰ توسط نشر افق در ۳۴۸ صفحه منتشر و به بازار نشر وارد شده است.

